

EL RETRUC

Revista del CPFPA Francesc Bosch i Morata
Xàtiva
Curs 2025/2026

CONTINGUTS

El raconet de la ciència: Els àcids i les bases*María Aroa Ortega***El raconet de la ciència: Àtoms***Ferran Lerma***Una segona oportunitat per a créixer, la FPA***Liberto Calabuig***L'ànima de la Formació de Persones Adultes***Liberto Calabuig***Carta d'acomiadament***El Centre Francesc Bosch i Morata***Una nova vida***Luís Muñoz Terol***Querido X***Starxell***Tu propio tiempo***Alejandro Miras***Quaranta i classe***Alfred Egido Sánchez***Una pinzellada de poesia: València y Xàtiva***Fàtima Baalla***La importància de la nostra llengua!***Alejandro Miras***The Sanctuary at Home***Dorina Novac-Chibzii***El aumento de disfunciones infantiles***María Dolores Poveda***BOXEO***Danna Mireya Balbuena***LA MÚSICA***Esther Moltó***EL BAILE PARA EL ALMA***Vanessa Vázquez Zapata*

Traducció i correcció: Departament de comunicació, Equip directiu i claustre.

Coberta: Sergio Climent Fabra

Contraportada: El Centre Francesc Bosch i Morata

Textos, dibuixos i Fotografies: Alumnat del centre i professorat del CPFPA Francesc Bosch i Morata.

Logo de la revista “El retruc”: Sergio Climent Fabra , alumne del centre.

Disseny web i revista: Manuela Fuentes, Nino Figueroa, Jose Carbonell, Enrique Sanchis i Joan Calvo.

editorial

Com que el temps va que vola, no queda altra que adaptar-se i acceptar la realitat canviant. Així que cal desenvolupar la flexibilitat mental i aprendre continuament.

Açò no és nou en una escola de persones adultes, on estem en continu aprenentatge i adaptació. Hem de viure els nous temps com oportunitats i no com amenaces, enfocant-nos en el benefici que suposa aprendre i entendre el nostre entorn.

Aquest curs 2025-2026 obrim, mai millor ben dit, una nova finestra, ara digital, per anar amb els temps, així assistim al naixement de la nova revista del CPFPA Francesc Bosch i Morata a la nostra web amb el nom: “ El retruc”.

Aquest nom i el seu logo, ha sigut elegit pel nostre alumnat ja que simbolitza la llibertat d’expressar opinions diverses de manera assertiva on arribem sempre a un consens. Et convidem a llegir allò escrit pel nostre alumnat i professorat.

EL RAONET DE LA CIÈNCIA: ELS ÀCIDS I LES BASES

MARÍA AROA ORTEGA: ESPA 2 (MÒDUL 4 SP - VESPRADA)

Segons la teoria de 1923 dels científics Bronsted i Lowry:

- Un àcid és una substància que dona protons (H^+)
- Una base és una substància que accepta protons (H^+)

Els àcids i les bases són molt utilitzats a nivell domèstic (com per exemple):

- Àcid acètic (CH_3COOH), present al vinagre que s'utilitza per a cuinar i netejar.
- Àcid cítric ($C_6H_8O_7$), present al suc de la llima que s'utilitza per a desengreixar.
- Amoníac (NH_3), base que s'usa en la neteja de vidres i superfícies.
- Bicarbonat de sodi ($NaHCO_3$), base que es gasta en cuina i per a netejar.

Els àcids més utilitzats a nivell industrial són:

- Àcid sulfúric (H_2SO_4), indispensable en la fabricació de bateries i fertilitzants.
- Àcid clorhídric (HCl), usat en tractament de metalls i neteja industrial.
- Àcid nítric (HNO_3), gastat en la fabricació d'explosius i fertilitzants.

Les bases químiques més utilitzades en la indústria són:

- Hidròxid de sodi ($NaOH$): important en la fabricació de paper, sabó i productes de neteja.
- Hidròxid de potassi (KOH): utilitzat en la fabricació de sabons líquids i bateries alcalines.
- Òxid de calci (CaO): indispensable en la fabricació de ciment i en la siderúrgia.

**EL RAONET DE LA CIÈNCIA
ELS ÀCIDS I LES BASES**

LA TEORIA BRØNSTED-LOWRY (1923)

Àcid A → Base B
UN ÀCID DONA PROTONS (H^+)
UNA BASE ACCEPTA PROTONS (H^+)

ÀCIDS Y BASES A CASA

ÀCIDS DOMÈSTICS
Suc de llimona (Llimona)
Vinagre (Vinagre)
Tomato (Limato)

BASES DOMÈSTIQUES
Bicarbonat de Sodi (Soda)
Sabó
Netejador de Vidres

ÀCIDS Y BASES A L'INDÚSTRIA

ÀCID SULFÚRIC (H_2SO_4)
Àcid sulfúric és a nivell domèstic sovint constitueix en un cirratra.

ÀCID CLORHÍDRIC (HCl)
Àcid clorhídric auvisen accepta cloridric HCl .

ÀCID NÍTRIC (HNO_3)
Bateries, fertilitzants, metalitzas HCl , metalle e explosius.

ÀCIDS Y BASES AL TEU COS

ÀCID LÀCTIC
PUNXETES

ÀCID CLORHÍDRIC

IÓ BICARBONAT
REGULA pH SANG

Els humans tenim al nostre organisme àcids com l'àcid clorhídric que està en l'estómac i ens ajuda a digerir els aliments, o l'àcid làctic ($C_3H_6O_3$) que apareix als músculs després d'un esforç intens i provoca les punxetes.

També tenim bases com el ió bicarbonat (HCO_3^-) que regula el pH de la sang.

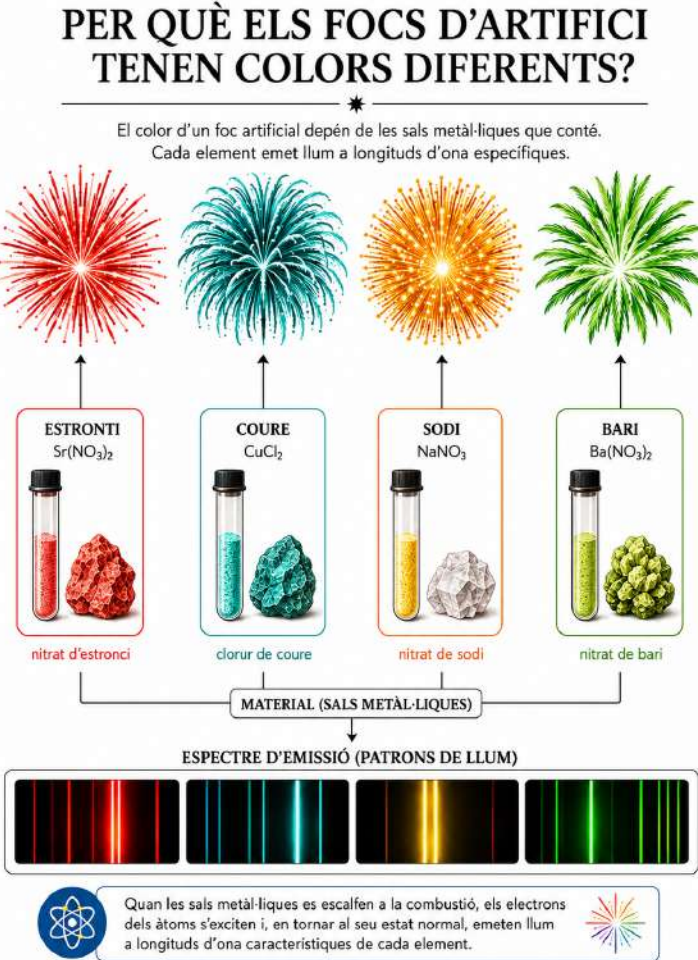
EL RACONET DE LA CIÈNCIA: ÀTOMS

Els àtoms són les partícules que formen tota la matèria que ens envolta. Encara que no els podem veure a simple vista, estan presents en l'aire, l'aigua, la terra, els éssers vius i també en molts fenòmens quotidians.

Un exemple molt visual són els focs artificials. Els seus colors apareixen perquè alguns metalls, quan reben energia de la pólvora, emeten llum de diferents colors. Aquest fenomen s'anomena espectre atòmic d'emissió i va ser molt important per al desenvolupament de la física moderna.

La idea de l'àtom no és nova. Ja en l'antiga Grècia, Demòcrit va proposar que la matèria no podia dividir-se infinitament i que estava formada per partícules molt menudes i indivisibles.

Aquesta teoria no va ser acceptada en aquell moment, perquè Aristòtil defensava que tota la matèria estava formada per quatre elements: terra, aire, aigua i foc.

Després, Rutherford va demostrar que l'àtom estava pràcticament buit i que tenia un nucli central molt menut, positiu i amb quasi tota la massa. Al voltant d'aquest nucli es trobaven els electrons.

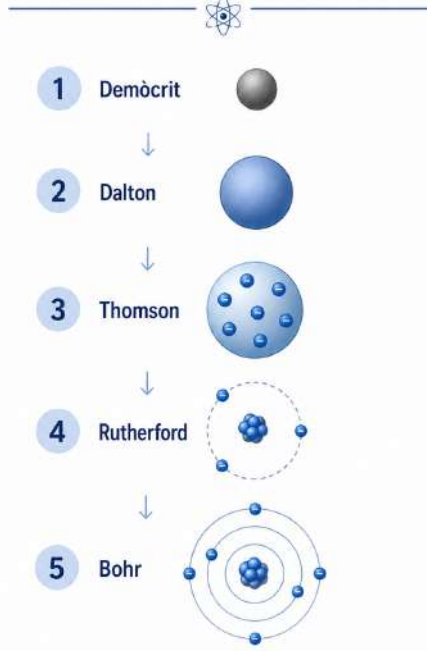
Finalment, Bohr va millorar aquest model i va proposar que els electrons giren al voltant del nucli en nivells d'energia concrets. Quan un electró absorbeix energia, salta a un nivell superior, i quan torna al seu estat inicial, emet llum.

Així, l'estudi dels àtoms ens ajuda a entendre millor la matèria, la llum i molts processos que formen part del nostre dia a dia.

Molts segles després, Dalton va recuperar la teoria atòmica i va afirmar que els elements estaven formats per àtoms. Segons ell, els àtoms d'un mateix element eren iguals i els compostos es formaven per la unió d'àtoms de diferents elements.

Més endavant, Thomson va descobrir els electrons i va proposar un model en què l'àtom era com una esfera positiva amb electrons incrustats, semblant a un gelat de stracciatella.

EVOLUCIÓ DELS MODELS ATÒMICS

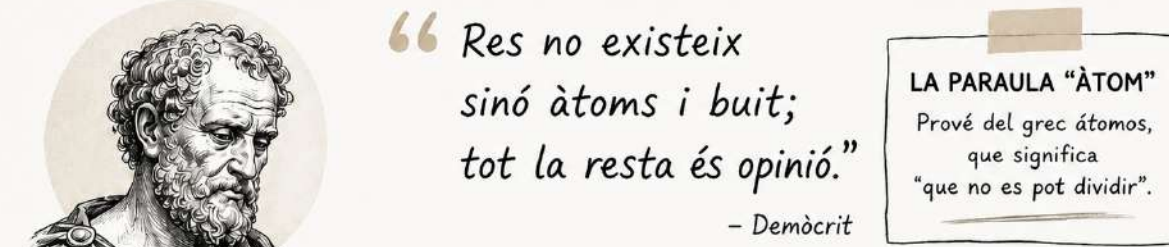

DEMÒCRIT I LA PRIMERA IDEA DE L'ÀTOM

Quan parlem d'àtoms pensem normalment en la ciència moderna, en laboratoris, microscopis, models atòmics i fórmules químiques. Però la idea que la matèria està formada per partícules molt menudes va nàixer fa més de dos mil anys, en l'antiga Grècia.

Un dels primers pensadors que va defensar aquesta idea va ser Demòcrit d'Abdera, un filòsof grec que va viure aproximadament entre els segles V i IV abans de Crist. Juntament amb el seu mestre Leucip, va proposar una teoria molt avançada per a la seua època: tot allò que existeix està format per partícules diminutes, eternes i indivisibles.

A aquestes partícules les va anomenar àtoms, una paraula que prové del grec átomos, que significa “que no es pot dividir”. Segons Demòcrit, si agafàrem qualsevol objecte i el dividirem una vegada i una altra, arribaria un moment en què ja no podríem continuar dividint-lo. Eixa part final i mínima seria l'àtom.

Demòcrit pensava que els àtoms eren partícules tan menudes que no es podien veure, però que estaven presents en tota la matèria: l'aigua, l'aire, les pedres, les plantes, els animals i les persones. Segons ell, les diferències entre les substàncies depenien de la forma, la mida, l'ordre i la posició dels àtoms.

La seua teoria no va ser acceptada durant molt de temps, perquè Aristòtil defensava que la matèria estava formada per quatre elements: terra, aigua, aire i foc. Com Aristòtil va tindre molta influència, la idea dels àtoms quedà pràcticament oblidada durant segles.

Molt de temps després, amb el desenvolupament de la química i la física, la teoria atòmica va tornar a prendre força. Encara que Demòcrit no podia demostrar-la amb experiments, va tindre una intuïció molt important: la matèria no és contínua, sinó que està formada per parts molt menudes.

Per això, hui se'l recorda com un dels primers pensadors que va imaginar el món microscòpic i com un exemple de curiositat científica.

EL RACONET DE LA CIÈNCIA: Dalton y la teoria atòmica

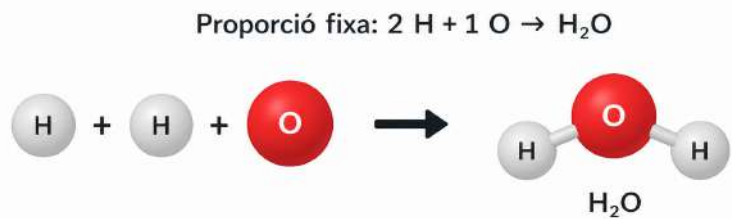
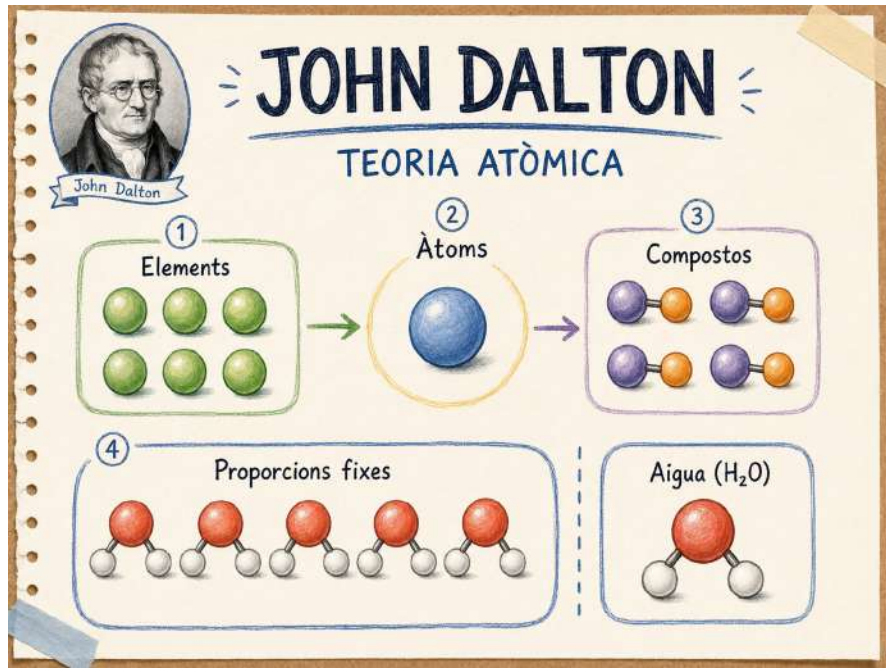
Hui dia es sap que la terra pot estar composta de quasi cent elements distints, que l'aire és principalment la mescla de nitrogen i oxigen, que l'aigua és una combinació d'oxigen i hidrogen i que el foc és energia i no matèria.

La teoria atòmica proposada per Demòcrit en l'antiga Grècia va ser recuperada molts segles després pel científic John Dalton, l'any 1808. Dalton va convertir aquella idea filosòfica en una teoria científica més ordenada, basada en l'estudi de les substàncies i les reaccions químiques.

Segons Dalton, els elements estan formats per partícules molt menudes anomenades àtoms. Aquests àtoms no es creen ni es destrueixen en les reaccions químiques, sinó que es reorganitzen per formar noves substàncies.

També va proposar que tots els àtoms d'un mateix element eren iguals entre ells, mentre que els àtoms d'elements diferents tenien propietats i masses diferents. Per exemple, un àtom d'hidrogen no és igual que un àtom d'oxigen.

Un altre punt important de la seua teoria és que els compostos es formen quan s'uneixen àtoms de diferents elements en proporcions senzilles i constants. Un exemple clar és l'aigua, formada per dos àtoms d'hidrogen i un d'oxigen: H_2O .

Esquema visual d'una proporció fixa: $2\text{H} + 1\text{O} \rightarrow \text{H}_2\text{O}$.

Hui sabem que alguns punts de Dalton no eren completament correctes. Per exemple, existeixen els isòtops, que són àtoms d'un mateix element amb massa diferent. També sabem que els àtoms es poden dividir en partícules més menudes. Tot i això, la teoria de Dalton va ser fonamental per al naixement de la química moderna.

EL Model atòmic de Thompson

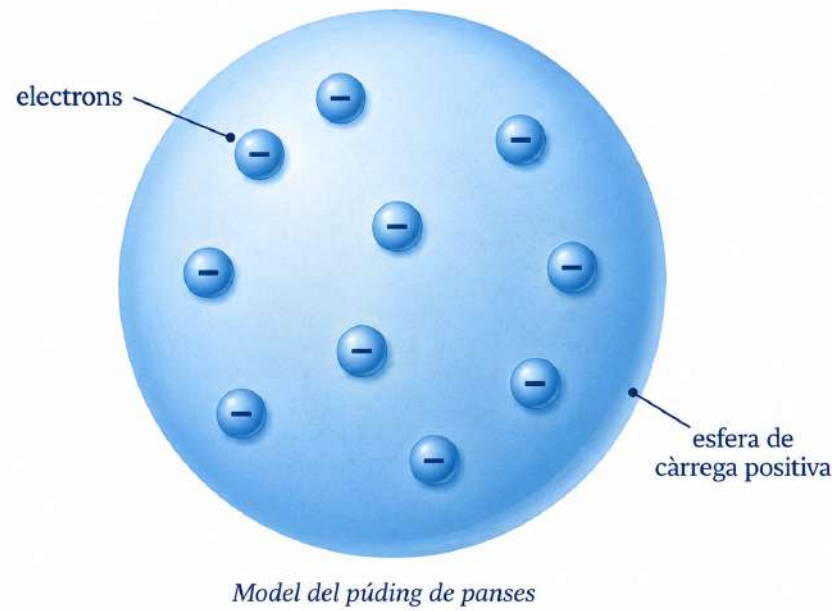
EA finals del segle XIX, el científic J. J. Thomson va descobrir que dins dels àtoms hi havia partícules molt menudes amb càrrega negativa: els electrons. Aquest descobriment va demostrar que l'àtom no era indivisible, com s'havia pensat durant molt de temps.

L'any 1897, Thomson va proposar un nou model atòmic. Segons aquest model, l'àtom era com una esfera de càrrega positiva en la qual estaven incrustats els electrons, que tenien càrrega negativa.

Aquest model és conegut com el model del “púding de panses”. També es pot comparar amb un gelat de stracciatella: la massa positiva seria el gelat i els electrons serien els trossets repartits per dins.

El model de Thomson va ser important perquè va introduir la idea que l'àtom tenia una estructura interna. Encara que més tard Rutherford demostraria que aquest model no era completament correcte, va suposar un pas fonamental en l'evolució de la teoria atòmica.

Model atòmic de Thomson

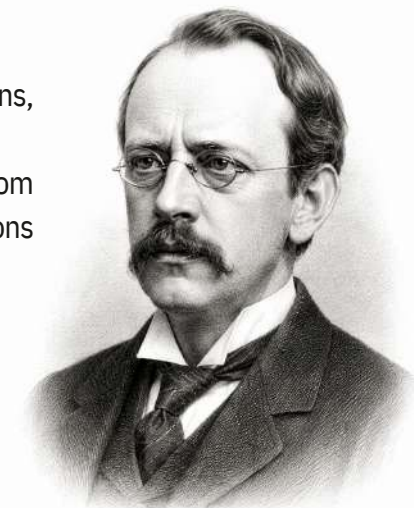
Aquest model rep el nom de “púding de panses” perquè representa els electrons incrustats dins d'una massa positiva, com les panses dins d'un púding.

IDEA CLAU DE THOMSON

Ferran Lerma : ÀMBIT CIENTÍFIC

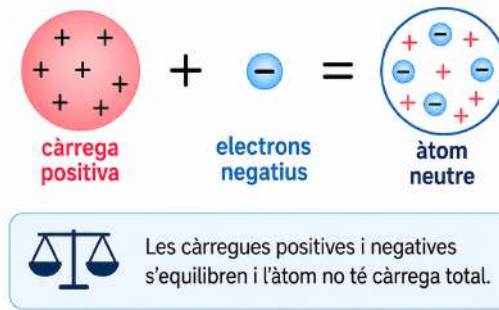
L'àtom no és indivisible.

Thomson va descobrir els electrons, partícules amb càrrega negativa. El seu model representava l'àtom com una esfera positiva amb electrons incrustats al seu interior.

J. J. Thomson (1856–1940)

ÀTOM NEUTRE

Ernest Rutherford va ser un científic britànic que va canviar la manera d'entendre l'àtom. Fins a aquell moment, es pensava que l'àtom era una esfera compacta, com proposava Thomson.

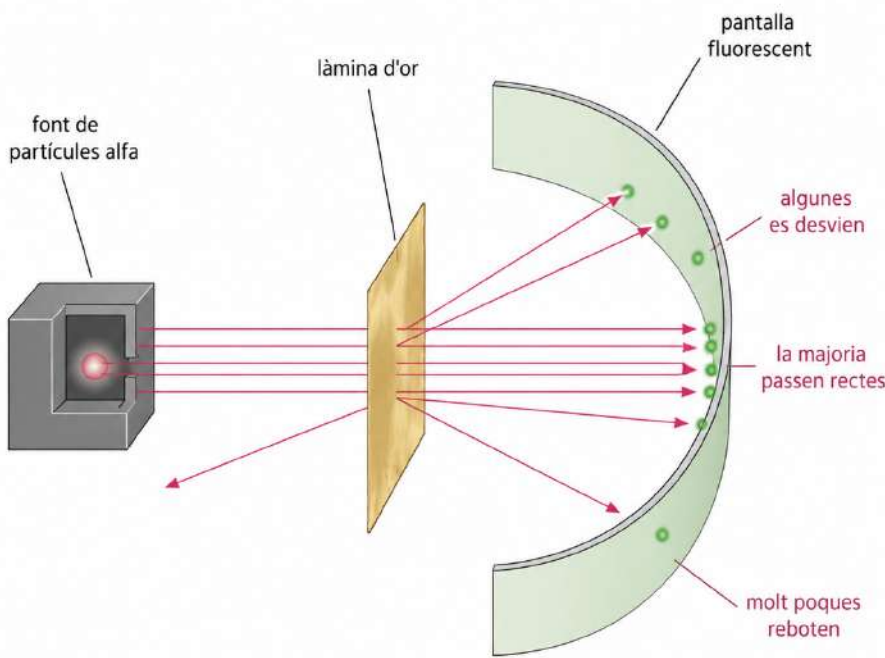
Per comprovar-ho, Rutherford va bombardejar una làmina molt fina d'or amb partícules alfa. Va observar que la majoria travessaven la làmina, algunes es desviaven i molt poques rebotaven.

A partir d'aquest experiment, va concloure que l'àtom està pràcticament buit i que la seua massa i la càrrega positiva es troben concentrades en una zona molt xicoteta: el nucli.

Aquest descobriment va suposar un pas fonamental en l'evolució de la teoria atòmica.

Rutherford va bombardejar una làmina d'or molt prima amb partícules alfa, que són partícules positives procedents de l'heli. El resultat va sorprendre els científics: la majoria de partícules travessaven la làmina sense desviar-se, però algunes es desviaven i molt poques rebotaven.

L'experiment de la làmina d'or

Esquema de l'experiment de la làmina d'or de Rutherford.

Si l'àtom haguera sigut una esfera compacta, com proposava Thomson, les partícules no haurien pogut travessar-lo tan fàcilment.

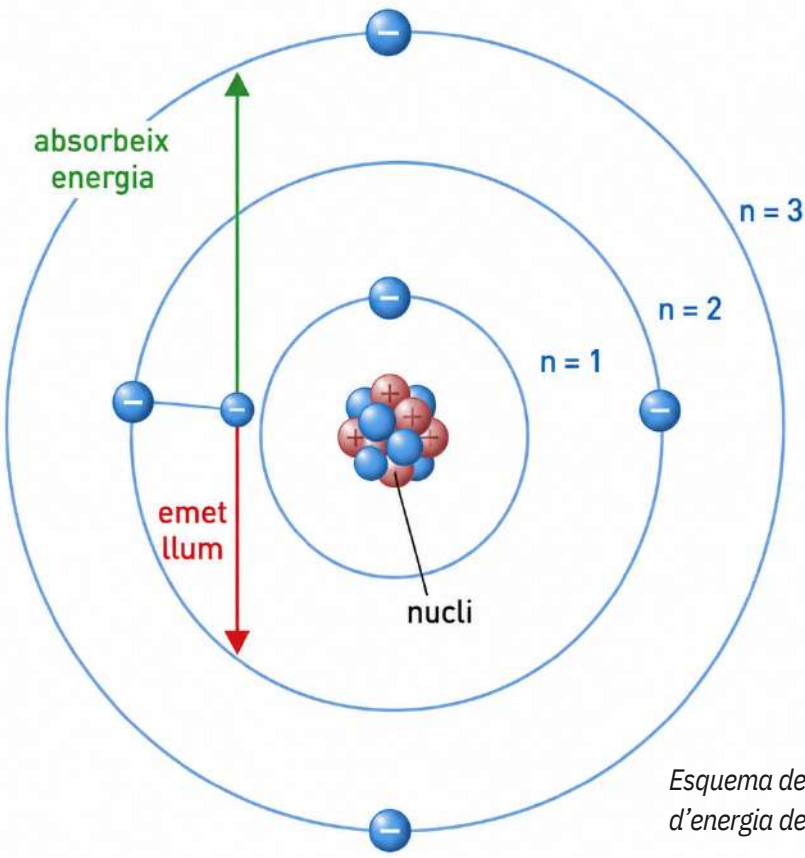
Per això, Rutherford va proposar un nou model: l'àtom està pràcticament buit i té un nucli central positiu on es concentra quasi tota la massa.

La conclusió va ser clara: l'àtom està quasi buit i té un nucli central molt menut, positiu i amb quasi tota la massa.

El model de Rutherford va ser molt important, però encara deixava preguntes sense resposta. Per exemple, no explicava per què els electrons no queien cap al nucli.

L'any 1913, Niels Bohr va proposar un nou model. Segons Bohr, els electrons giren al voltant del nucli en òrbites concretes, anomenades nivells d'energia.

El model atòmic de Bohr

Esquema del model atòmic de Bohr i els salts d'energia dels electrons.

Cada element emet una llum pròpia, com si fora una empremta digital.

Aquests nivells no poden ser qualsevols: cada electró només pot estar en determinades òrbites permeses.

Quan un àtom absorbeix energia, un electró pot saltar a un nivell més alt. Quan torna al seu nivell inicial, allibera energia en forma de llum.

Aquesta idea ajuda a explicar els espectres atòmics i per què cada element pot emetre una llum característica.

- Els electrons només poden ocupar nivells d'energia concrets al voltant del nucli.
- Quan absorbeixen energia, salten a un nivell superior.
- Quan tornen a un nivell inferior, emeten energia en forma de llum.
- Això explica per què cada element té un espectre d'emissió propi.

En una societat que avança ràpidament i que sovint mesura l'èxit en resultats immediats, la Formació de Persones Adultes (FPA) representa una cosa molt més profunda: la possibilitat de començar de nou.

Els centres de FPA no són únicament espais on s'imparteixen classes, són llocs d'acollida, de superació i de segones oportunitats. A les seues aules arriben persones amb històries molt diverses: persones majors que volen acabar estudis que van haver d'abandonar en la seua joventut; jubilats que desitgen mantindre's actius i connectats amb la realitat actual; persones dependents que busquen més autonomia; persones migrants que han deixat el seu país per començar una nova vida; adults que, per diferents circumstàncies, no van poder continuar la seua formació en el moment adequat.

“ *Darrere de cada pupitre hi ha una història de lluita i esforç.* ”

Per a moltes d'estes persones, tornar a estudiar no és una decisió fàcil. Suposa enfrontar-se a inseguretats i a la idea equivocada que “ja és massa tard”. Però la FPA demostra cada dia que mai és tard per a aprendre, per a créixer i per a formar part activa de la societat.

Especialment en el cas de les persones migrants, la formació és un pont cap a la integració real. Aprendre la llengua, conèixer la cultura i entendre el funcionament de la societat d'acollida els permet no sols adaptar-se, sinó participar-hi plenament.

En molts casos, intentem dintre de les nostres possibilitats i recursos arribar on altres no poden arribar, detectar necessitats concretes, oferir una atenció pròxima i flexible i crear xarxes de suport fonamentals per a persones en situació de vulnerabilitat. Estem exercint un paper clau en la formació i la integració social.

El treball que es fa des dels centres de FPA i des de les ONG tenen un element comú: l'atenció personalitzada. No es tracta d'aplicar un model únic, sinó d'adaptar l'ensenyament a les necessitats particulars de cada persona, respectant el seu ritme, la seua història i les seues circumstàncies.

Invertir en Formació de Persones Adultes és apostar per una societat més justa i més humana. És entendre que les trajectòries vitals no són línies rectes, que totes les persones mereixen una segona oportunitat i que la inclusió real només és possible quan ningú queda al marge.

En definitiva, la FPA no sols forma alumnat: forma ciutadania. I una societat que ofereix noves oportunitats és una societat més forta, més solidària i amb més futur.

Liberto Calabuig

Ser mestre en un centre de Formació de Persones Adultes és un privilegi. Cada dia, quan s'obri la porta de l'aula, no entren només alumnes: entren històries de vida, reptes personals i una força de voluntat que sovint passa desapercebuda.

A les nostres classes hi ha persones que, després d'una llarga jornada laboral, arriben amb el cansament marcat al rostre però amb la determinació intacta. Treballen huit hores —o més— i, tot i això, decideixen seure davant d'un llibre perquè volen traure's un títol, millorar el seu futur o demostrar-se que són capaços d'aconseguir allò que un dia van deixar pendent. El seu esforç és silencios, constant i admirable.

També tenim joves a partir de 18 anys que no han trobat el seu lloc en altres centres, alguns han viscut situacions personals complicades; altres simplement necessitaven un ritme diferent, una mirada més pròxima, un espai on sentir-se escoltats. En la FPA troben una nova oportunitat, una manera de reconciliar-se amb l'aprenentatge i amb ells mateixos.

Una part molt especial del nostre alumnat prové del CEM del CRIS de Xàtiva o pisos tutelats, persones amb diferents graus de dependència que, a través de la formació, treballen no sols continguts acadèmics, sinó també autonomia, autoestima i integració social. Cada xicotet avanç és una gran victòria per a ells i per a nosaltres. Cada paraula escrita, cada càlcul resolt, cada intervenció en veu alta és un pas cap a una vida més plena.

I després estan les persones jubilades i de la tercera edat, algunes amb més de 70, 80 o fins i tot 90 anys, moltes d'elles no van poder anar a l'escola en la seua joventut perquè les circumstàncies familiars o socials no ho van permetre.

Hui, assegudes a l'aula, sostenen el llapis amb la mateixa il·lusió que un xiquet el primer dia de classe. Aprenen a llegir millor, a escriure, a utilitzar un telèfon mòbil o un ordinador. Però, sobretot, demostren que l'edat no és un límit per al desig d'aprendre. Per a elles i ells, estudiar és mantindre el cap actiu, combatre la soledat i reafirmar que encara poden fer moltes coses.

No podem oblidar tampoc les persones migrants, que han deixat enrere els seus països fugint de guerres, pobresa o desigualtats. Arriben amb motxilles carregades d'experiències dures, però també d'esperança. Aprendre la llengua, entendre el funcionament de la societat i formar-se professionalment és, per a ells, una manera de construir una nova vida amb tranquil·litat i dignitat. El nostre centre de FPA es converteix en pont, en refugi i en oportunitat.

Totes estes realitats conviuen en un mateix espai, i totes tenen un element en comú: l'esforç. Un esforç que va més enllà de l'acadèmic, és l'esforç de qui decideix no rendir-se, de qui creu en les segones oportunitats, de qui s'alça cada dia amb la voluntat de millorar. Com a docent, un aprén tant com ensenya, perquè la Formació de Persones Adultes no és només un lloc on s'obtenen títols; és un espai on es recuperen somnis, on es reforça l'autoestima i on es construeix inclusió real.

En una societat que sovint corre massa, els nostres alumnes ens recorden una veritat essencial: mai és tard per aprendre, mai és tard per començar de nou i mai és tard per creure en un mateix.

I eixa és, potser, la lliçó més important de totes.

En record de Rafaela

Recentment, ha faltat una alumna del nostre centre, una alumna que va passar part de la seua vida en una d’aquestes aules. El seu nom era Rafaela, una gran alumna i una estupenda persona.

Ací va aprendre moltes coses. Li agradava estudiar, era una persona treballadora i llesta. Amb ella vam compartir moments inoblidables, i va ser amiga de tots: alumnes, companys i mestres.

Fins a l’últim moment va ser una persona lluitadora, inquieta i amb ganes d’aprendre i de fer les coses bé.

Se’n va anar, però mai la podrem oblidar. El seu record ens acompanyarà sempre.

Gràcies, Rafaela, per donar-nos moments bonics i alegres. Gràcies per haver sigut la nostra amiga.

El Centre Francesc Bosch i Morata

Hi ha persones que deixen una empremta que no s’esborra.

Amb l’estima de:

Consuelo Lladosa, Lolita Rosa, Angelins, Liberto, Ángeles Calero, María Forner, Maruja Gozalbes, Ferran, Neus, Manuela, Loles, Lolita Martínez, Lolita Monfort, Pepita Nadal, Nieves Sánchez, Miguel Navalón, Mª Carmen Llorens, Edelmira Marzal i Isabel García.

UNA NOVA VIDA

Des del moment que vaig deixar aquella llarga relació sentimental, fins aquell dia, vaig anar apagant-me com un ciri encés. Necessitava oblidar-me, començar de nou i empendre una vida nova a un altre lloc. Ella no es mereixia, després d'onze anys de mentides, que jo continuara com si res, després d'estar vivint una segona vida durant tant de temps amb una altra persona, sense saber-ne ni una paraula.

Vaig acudir a la treballadora social per tal que m'ajudara a eixir del forat on estava ja que no veia cap eixida. Al cap de poc temps, em va dir que tardaríem un any i mig per trobar un pis tutelat (especialment indicat per a persones amb discapacitat), però jo insistia.

Aquell dia pensava que m'ofegava, tenia la sensació de que en aquell pis i en aquell poble em podia la solitud i la tristor, em faltava l'aire.

Un dia em va telefonar al mòbil i em va dir que m'esperava al despatx, em va donar un full amb els telèfons de vivendes tutelades.

Així, vaig telefonar a molts d'ells situats per tota València, fins que vaig localitzar aquesta vivenda, i ací estic, després ja de nou mesos. És d'aquesta manera com la vida dona canvis radicals...I sempre així, i ací, comença la meua vertadera història...

“Ací comença la meua vertadera història...”

Luís Muñoz Terol: ESPA 2 (MÒDUL 3 SP - VESPRADA)

Debido a las circunstancias, debo despedirme de ti.

Cuando todo empezó, me quedé lejos de ti y tu familia. Conocí a una mujer en el autobús, que me llevaba hasta la ciudad en la que me quedé atrapada. Esta mujer me ofreció refugio en su apartamento en el antiguo edificio hotelero, donde ella convivía con una comuna.

Mi camino desde la estación estaba lleno de violentas bestias que acechaban entre los callejones. Y tuvimos la mala suerte de tener que encararnos a tres de ellas. Las perturbaciones nos miraban con una mezcla de humanidad y rabia, y mostraban uñas como espadas que protuberaban de sus brazos. Atacaron nuestro autobús y tuvimos que huir. Fuimos con cuidado hasta el refugio, evitando ser vistos por otras criaturas que aún pueblan la ciudad.

Llegué a la habitación donde se refugiaba esta mujer y vi su entrada, una típica puerta de hotel, hecha de cartón. Sabía que este sitio no duraría mucho, y no era la única. Habíamos llegado sin hacer ruido, y eso nos mantenía a salvo. En cualquier momento tendríamos que buscar un nuevo lugar.

Aunque ya es obvio que no podremos vernos, con las rutas destruidas entre ciudades, quiero que sepas que los años que hemos pasado juntos en paz, fueron los momentos más alegres de mi vida, y con estos recuerdos quedaré siempre en el corazón.

Esta vez, no hay salida de la situación. Así que, por favor, no intentes buscarme. Por ello mismo, no te diré más. Ni cómo, ni dónde estoy. Es demasiado peligroso estar ahí afuera y no veo que la situación vaya a mejorar. Ya no habrá final feliz, el mundo está acabado.

Mi vida no tiene sentido sin la tuya, no hay razón para seguir adelante. Por eso mismo, intentaré llegar a casa con mis medios. Pero, te pido que, por favor, no me esperes. Lo más probable es que durante la vuelta termine muerta y, la verdad, prefiero eso a vivir sin ti.

Si ya no estará el día de mañana, prefiero que ocurra lo más cerca de ti. Te iré a buscar, y si realmente nuestro destino es reunarnos, pues así será. Aunque el mundo entero se está quemando bajo los rayos de sol y la radiación del aire nos sigue ahogando, quiero que sepas que lo único que me importa en este mundo eres tú.

“Te quiero”

Starxell

València y Xàtiva

En València brilla el sol al pasar
Las playas y calles empiezan a cantar
El aroma de naranjas me hace soñar
y cada rincón invita a disfrutar.

En Xàtiva, la historia quiere hablar
Sus muros antiguos nos quieren guiar
Recuerdos y secretos vienen a quedar
Un tesoro del tiempo que no vas a olvidar.

Oh València, mar que sabe abrazar
Xàtiva, memoria que has de amar
Entre ambas ciudades aprendí a mirar
Que España en su esencia siempre va a brillar.

Poesia: Fàtima Baalla (Castellà 1 - Vesprada)

Desde pequeños la sociedad siempre nos han inculcado que hay una edad para todo, una edad para estudiar, una edad para casarse, otra para tener hijos o para tener tu propia casa. En cambio, el tiempo ha demostrado que cada persona tiene sus propios tiempos y su propio camino. No hay un límite de edad para nada y compararse con la vida de otros solo genera frustración, cuando la realidad es que cada paso, cada logro, por muy pequeño que sea, es un gran avance.

El mayor ejemplo lo tenemos aquí en la escuela de adultos. Aquí se encuentran personas de todo tipo, gente que tuvo que dejar los estudios para ponerse a trabajar y ayudar a sus familias, gente que no tuvo la oportunidad de seguir estudiando o que no quiso hacerlo en su momento. Aquí se demuestra que no importa la edad, que siempre es posible volver a empezar y que tus metas no dependen de a qué edad las consigas, sino las ganas y el esfuerzo de conseguir las.

Lo mismo ocurre con otras cosas importantes de la vida como casarse o tener tu propia casa, porque cada historia es distinta, pero todas nos enseñan que nunca es tarde para nada y que la edad no limita nuestras capacidades. Porque en la vida no se trata de quien es el primero en conseguir las cosas, sino en seguir avanzando y de valorar cada esfuerzo y cada logro que vas consiguiendo por el camino, sin importar la edad o en el momento en el que llegue.

Lo importante es no rendirse, creer en ti mismo y entender que nunca es tarde para construir el futuro que queremos.

Alejandro Miras · ESPA2 (Mòdul 4 SP)

“Cada persona tiene sus propios tiempos y su propio camino.”

Diuen que als 40 arriba eixa famosa “crisi”. Que si un comença a mirar cotxes elèctrics caríssims “perquè estalvien molt”, que si t’apuntes al gimnàs tres vegades (i hi vas mitja), que si descobrixes dolors nous que ni sabies que existien. Doncs bé, enguany he complit els 40... i en lloc de fer qualsevol d’estes coses, m’ha pegat per una de més atrevida: tornar a estudiar.

Sí, senyores i senyors: quan isc per les vesprades de treballar me’n vaig a classe fins a la nit per traure’m el graduat de l’ESO. I ho faig amb dos fills menuts, de 7 i 4 anys, que omplin els meus dies d’energia, soroll i corredisses. Acabe de treballar i vaig correguents per poder aplegar a temps a classe. Tornar a estudiar a esta edat és una experiència curiosa. D’una banda, està aquell moment en què estic en classe i penses: “Açò sempre ha sigut així de difícil o han pujat el nivell des que jo era jove?” I d’una altra, està l’alegria de descobrir que el meu cervell, encara que un poc rovellat, encara funciona. A voltes arranca com un cotxe vell, amb un parell de grinyols, però arranca.

El més sorprenent és que ho estic disfrutant. Sí, disfrutant! Com quan era adolescent, però esta vegada amb menys temps lliure. M’he retrobat amb el plaer d’aprendre, de sentir que avance, que m’esforce per alguna cosa que és meua i per a mi. Després d’anys dedicats a la faena i a la família, tornar a estudiar s’ha convertit en un regal inesperat.

Per això vull aprofitar estes línies per animar a qualsevol que estiga dubtant: si et ronda la idea d’estudiar, fes-ho. No importa l’edat, ni la falta de temps, ni la suposada crisi dels 40. L’únic que importa és tindre ganes i fer el pas. **Aprendre no caduca. No té data límit.** I la satisfacció d’avançar, de recuperar alguna cosa que va quedar pendent, és molt més gratificant que qualsevol capritx de mitja vida.

Així que ací estic, amb 40 anys, dos fills menuts, una faena... i quaderns plens d’apunts. Una bogeria? Potser. Una aventura? Sense dubte. Però si aquesta és la meua crisi dels 40, que en vinguen moltes més. Perquè mai és tard per a continuar creixent.

Alfred Egido Sánchez · ESPA2 (Mòdul 4 SP)

La importància de la nostra llengua!

El **Valencià** no és només una llengua, és allò que hem heretat de les nostres generacions anteriors. Parlar amb la nostra llengua no és només una manera de comunicar-nos, sinó també de recordar les persones que la van emprar abans que nosaltres: com els nostres pares, els nostres avis o la gent del poble. A través d'ella es van transmetre els nostres costums o valors.

Cada paraula és un tros en la nostra història que, units, fan que la nostra llengua segueisca sent part fonamental del que som. El valencià no sols pertany al passat, sinó també representa el present i el futur. Aprendre la llengua o continuar utilitzant-la com a adults és el nostre deure amb les nostres arrels i amb les noves generacions. Es tracta de no deixar perdre allò que ens remarca com a comunitat.

“Cada paraula és un tros en la nostra història”

Histories de l'alumnat

Cuidar la nostra llengua és cuidar de la nostra història. No sols la utilitzem per a comunicar-nos, sinó també per a recordar d'on venim i el que som com a poble.

Emprar el valencià és una manera d'entendre la nostra cultura i de sentir que pertanyem a aquest lloc. Moltes llengües al llarg de la vida han sigut oblidades, però mantindre viva la nostra llengua només depén de nosaltres mateixos.

Cada vegada que parlem valencià, fem que la nostra llengua continue viva, perquè usar-la és una manera de respectar als nostres avantpassats i també fer que les futures generacions puguin continuar sentint que són part de la nostra història.

Alejandro Miras - ESPA2 (Mòdul4 SP)

The Sanctuary at Home

In 2026, our homes have changed in many ways. Nowadays, everybody does not dream with a high technological kitchen, but with a complete "well-being room". As the limits between work and life remain undefined, people are creating physical spaces to improve their mental health.

These sanctuaries prioritise natural materials like wood or stone, moving away from cold or past architectural structures. "We desire more natural environments", explains designer Mia Thorne.

Therefore, with soundproof walls and ecological elements (like indoor vertical gardens), these rooms offer a vital escape. In this fast-paced world, and especially during the last decade, the newest luxury is a quiet place to breathe.

So, to prioritise peace has become the most essential social renovation.

Dorina Novac-Chibzii: ESPA2 (Mòdul4 Matè)

En los últimos años se ha observado un notable aumento de los diagnósticos de disfunciones infantiles, especialmente en trastornos del neurodesarrollo como el autismo y el TDAH. Gran parte de este crecimiento se explica por mejor detección, amplitud en los criterios y mayor conciencia social, lo que permite identificar casos que antes pasaban desapercibidos.

Como madre de dos hijos con autismo, veo como cada día estas cifras reflejan experiencias reales y necesarias. Detrás de esos números hay familias que aprenden a adaptarse, a buscar apoyos y a celebrar los avances. Lo más evidente es que cada niño requiere atención individualizada, y que la sociedad acompañe a estas infancias diversas.

María Dolores Poveda · ESPA2 (Mòdul 4 Matí)

BOXEO

El deporte especialmente es una de las actividades que proporcionan segundas oportunidades. ¿Pero quién ha dicho que nadie merece una segunda oportunidad? ¿Acaso hay alguna prohibición para que la gente

que ha dejado de estudiar pueda volver al sistema educativo? El boxeo es un deporte de oportunidades donde dos personas demuestran su fuerza para conseguir una meta.

En mi caso, personalmente, debido a la falta de archivos, registros y pinturas antiguas no es posible determinar sus reglas u orígenes, pero sí que hay imágenes que detallan el golpe con los brazos, combates específicos o la lucha.

En el presente, sus reglas básicas incluyen el uso de puños cerrados para golpear de cintura para arriba (excepto nuca y espalda). No permite golpes bajos, agarrar o golpear al oponente caído y, con la supervisión de un árbitro, que puede determinar si hay caída

(denominada “Knock Out: K.O.”) o también puede detener la pelea si alguien no está en condiciones tras contar hasta diez segundos “(KO técnico: T.K.O.)”

Los asaltos duran tres minutos con uno de descanso. Y, aunque actualmente son mucho más conocidos tanto el boxeo como sus variantes (“Kikck-Boxing, MMA, Muay Thai...”), es necesario aprender las artes de lucha o artes marciales, ya que a día de hoy (y en el futuro cercano), con tantos problemas en el mundo y tantas agresiones, la gente

necesita saber sobre defensa personal. Necesitan defenderse, o al menos, poder ir tranquilos por la calle.

Danna Mireya Balbuena · ESPA1 (Mòdul 1 Matí)

LA MÚSICA

Esther Moltó: ESPA1 (Mòdul1 Matí)

La música lleva acompañándome toda la vida desde pequeña, mi padre siempre ponía a sus bandas y cantantes favoritos en la radio: Nirvana, Amy Winehouse, Queen, The Rolling Stones, etc. Eso me marcó mucho para como soy a día de hoy.

No puedo explicar con palabras como amo la música y cómo me salvó muchas veces de momentos difíciles. La música está llena de recuerdos, momentos de sentimientos, emociones... Yo creo que preferiría quedarme ciega a quedarme sorda.

Siempre le agradeceré a mi padre por haberme abierto a un mundo tan increíble.

Esther Moltó: ESPA1 (Mòdul1 Matí)

“La música está llena de recuerdos, momentos de sentimientos, emociones...”

EL BAILE PARA EL ALMA

Vanessa Vázquez Zapata: ESPA1 (Mòdul 1 Matí)

El baile es una manera hermosa de alegrar tanto el cuerpo como el alma a través de la música, sin necesidad de palabras. Transmite emociones y relata historias, cuando bailamos, nuestro cuerpo se convierte en un instrumento que habla, por eso el baile no solo contiene movimientos físicos, sino que también ayuda a conocernos mejor.

Resulta imposible buscar su origen exacto en estos tiempos, ya que solo es conocido por testimonios escritos o artísticos.

En mi opinión, sería muy interesante incorporar el baile en la vida, para liberar el estrés, la ansiedad y conectar con emociones profundas, más allá del ejercicio físico.

“Nuestro cuerpo se convierte en un instrumento que habla.”

Erasmus+

Erasmus+ a Montpel·liér

Trobades escoles en valencià

Cartell Erasmus+

Fotos Publicació Ajuntament de Xàtiva,
L'EQUEIX FRANCESC BOSCH I MORATA

Fi de curs 2024-2025

Excursió a Villena

De volta per Xàtiva

Excursió a Villena

Fí de curs 2024-2025

Procés creació artística

Procés creació artística

Conferència salut pública

Cuinem a l'escola

Cèl·lula animal i vegetal

Buscant midó en aliments

Graduació GES2 2025

Cloenda de curs24-25

Jornada prova A2 Anglès

EL RETRUC

Revista del CPFPA
Francesc Bosch i Morata
Xàtiva - Curs 2025/2026

“Veus, històries i aprenentatges d’una escola viva.”